

5 aprel 1970-ci ildə, SSRİ "KQB"-sinin rəhbəri Yuri Andropovun əmri ilə Şərqi Almaniyada nasist lideri Adolf Hitlerin və onun baş təbliğatçısı Jozef Gëbbelsin qalıqları məhv edildi. Maqdeburq şəhərində və onun ətrafında kiçik bir qrup təbliğkəsizlik işçisi tərəfindən "Arxiv" adı gizli əməliyyat həyata keçirildi. Onlar mazar qazıldılar, sümükləri çıxarıldılar və tonqalda yandırıldı, sonra külü çətdilər. Hər şey ən ciddi məxfilik şəraitində həyata keçirildi, hətta Şərqi Almaniyaya hakimiyyəti də baş verənlərdən xəbərsiz idi. Uzun illər əməliyyatda iştirak edənlər səsizliklərini saxladılar və yalnız 2000-ci illərdə danışdılar. Həmin dövrün mistik tarixi haqqında bir çox məlumat hələ indi üzə çıxır.

Cəsəd belə tapıldı

1945-ci ilin aprel ayının sonlarında 3-cü Ordunun "Smereç" əks-kəşfiyyat şöbəsinin rəisi müvafiq Vasil Qorbuşino Hitleri ölü və ya diri tutmaq kimi vəzifə verildi. Bir neçə gün sonra məlum oldu ki, qrup yalnız cəsəd axtarmalı ola-çaq. Sovet ordusu boşqayının ən böyük düşmənin intiharından xəbər tutmuşdu. Bu toqquşub kəbəri Ali Baş Komandana çatdırmaq üçün 1-ci Belarus Cəbhəsinin komandiri Georgi Jukov təci-olaraq təbliğkəsiz xətt üzrə Moskvaya zəng etdi. "O, özünü doli edib, alçaq!" - deyə xəttin di-gor ucundan səslədi. "Onu diri ola keçirə bil-məyimiz çox toqfəsiz doğurur", deyə dostu-ayn o başındakı şəxs deyirdi.

2 mayda bir qrup Sovet zabıtları zırməmlərində Hitlerin son sığınacağı olan Führlərbunkerin yer-ləşdiyi Reyx Kansli bınasını axtarmğa başladı. Onun yanındakı mormi kraterində iki yarım kömürölşmüş cəsəd tapıldı. Östir götürölşmüş na-sistlər - mexanik və aspaq qırdırtıqlı nazir Jozef Gëbbels və həyat yoldaşı Maqdanı cəsədlər-dən tanıdılar. Ailənin altı uşağının cəsədləri etə-si gün tapıldı. Bəli ki, mayın 4-də əsgər İvan Çu-rakov təsadüfən Führlərbunkerin bir neçə metr aralıda yerdən çıxan boz yorğan parçasını gördü. Orada köllərləndir güllə dəlikləri olan, o qədər eycəbor hələ düşmüş kişi və qadın cəsədləri var idi ki, almanlar onları tanıya bilmədilər.

Sonra polkovnik Qorbuşin kişini cəsədi ilə tanımaq qərarına gəldi. Türcoməçi Yelena Ka-qanla birlikdə diş hokimi axtarmğa başladılar. Əlində seyr ölmədiyi üçün Hitlerin dişlərinin qorunması ona həvalə edildi.

"Qolobənin yaxınlaşması idi dolu bütün gün qutunu daşımaq çox ağır idi", - Kaqan sonra xatırlayırdı.

Hitlerin şəxsi diş hokimi qaçmığı bacardı, lakin köməkçisi Kete Heussermann əks-kəşfi-yatın olına keçdi. O, Führlin tibbi tarixçisi, clo-də rengen şəkllərini və professorun xəstəsinə taxmğa vaxtı olmayan bir neçə qızı diş toqtdı etdi. Hər şey uyğun gəlirdi: Reyx Kansliyasının zindanında tapılan cəsədlər höqiqətdən Hitlerə və onun yoldaşı Eva Braunə məxsus idi. Beləliklə, cəmi bir neçə gün ərzində Üçüncü Reyxin lideri-nin ölümünə dair sübutlar özləndi.

Ölümünə də şübhə edirdilər

Nasistlərin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi və dindirilməsi proseduru bir neçə dəfə toqtralandı. Bütün ölümünə sonrakı fotosəkillər, yarılma hesa-batları, digər sonrakı və on əsəş cəsədləri 23 may 1945-ci ildə NKVD rəisi Lavrenti Beriyaya göndə-rildi. Polkovnik Qorbuşin daha sonra Ali Baş Ko-mandana hesab vermək üçün Moskvaya gəldi. Stalin işi o nəzarətdən çıxarılmasını razılaşdı, lakin növbəni özli düşməninin qalıqlarının şəx-siyyətinin müəyyənölşməsi üçün işi saxlamğa qərarına gəldi. Məşhur tarixçi Vasil Xristoforovun sözlərinə görə, Sovet lideri bunu Hitlerin ölümün-dən tamamilə örnəm ölmədiyi üçün etdi. Görün-ür, buna şübhə etmək üçün səbəbi var idi.

Xristoforov daha sonra demişdi: "O vaxt Hitlerin qaça bilmədiyini örnəm deyirdik. İkinci səbəb Stalin və onun ətrafındakıların müttəfiqlə-rinin - ABŞ və Böyük Britaniyanın - hər hansı bir vəzifə məlumatı sahib olub-olmadığını yoxlamğa istəməsi idi. Bu ölkələrin kəşfiyyat xidmətləri də Hitlerin izlərini axtarırdılar".

Ciddi məxfilik şəraitində dəfn

Bu, führlin qaçmığı bacardığı və onun oxşa-

nının cəsədinin Reyx Kansliyasının həyatında boz yorğanın içində gizlədilmiş barədə çox sayda əyayə və for-ziyyolərə səbəb olmuşdu. Hətta Sovet qəzetləri 8 may 1945-ci ildə (mə-yitin yarıldığı gün) Führlin yə Argen-tinaya gətdiyi, ya da İspaniya diktato-ru Fransisko İlo gızlondiyini ehtimal edirdilər. Sovet paytaxtında dünyanın on məşhur canisinin diş olatılarının ardınca "xətlər" boyunca qaçaçağı ilə bağlı ciddi narahatlıqlar var idi. Beləliklə, həmin ilin 18 iyulunda "Ve-qernyaya Moskva" qəzeti TASS-in "etibarlı mənbələrə görə" Hitler və

SSRİ-nin ən böyük sirlərindən biri

Eva Braunun alman sualtı qağığından düşdüüyü və hazzada Pataqoniyaada almanlara məxsus bir mülkdə oluqları barədə xəbəri yəndon yəydi. *Lakin 1 noyabr 1945-ci ildə Britaniya əks-kəşfi-yatı xüsusi bir hesabət dərc etdi. Orada deyilirdi:

Hitlerin qaça bilmədiyinə o vaxt heç kim tam əmin deyildi

"Hitlerin hələ də sağ olduğına dair yayılan nəzə-riyyələrə heç birini töksətköyən dəliş yoxdur". Müxtəlif prosedurlar həyata keçirildi. Hitler və Gëbbelsin qalıqları dəfn edildi. Qalıqlar daim bir yerdən başqa yərə daşınır və bir neçə dəfə yəndon basdırılırdı.

Nəhayət, 21 fevral 1946-ci ildə, bütün mü-a-yinlər başa çatdıqdan sonra Adolf Hitler, Eva Braun, Jozef və Maqda Gëbbelsin, eləcə də onla-rın uşaqlarının qalıqları Maqdeburqda, Almaniya-da Sovet Qüvvələri Qrupunun 3-cü Ordu hərbi düşərgəsinin ərazisində, əks-kəşfiyyat şöbəsinin bəyində ciddi məxfilik şəraitində dəfn edildi. Dəfn yeri diqqətlə təsnif edildi.

24 il sonra məzardən çıxarılan cəsəd

1970-ci ilin mart ayında Maqdeburqda Sovet hərbi düşərgəsi "qəşunlarımızın maraqları nəminə son məqsəduşünlülük üçün" Almaniya hakimi-yəti qorqanlarına təhvil verildi. 13 martda "KQB" sədri Yuri Andropov Sov. İKP Mərkəzi Komissi-ya 36 nömrəli Vəstendstas bınasının yaxınlıqda dəfn edilmiş Vəstendstas cinayətkarlarının qalıqla-rının çıxarılması və fiziki məhv edilməsi ilə bağlı xüsusi həməyyətiyi bir nota göndərdi. Nota Baş katib Leonid Brejnev üçün nəzərdə tutulmuşdu.

Tarixçi Xristoforov qeyd edir ki, bu qərar hom "KQB"-nin, həm də Sov. İKP MK-nin Hitlerin dəfn olunduğı yerin iləri sonra onun ideyaların tərəfdarları üçün ehtiram obyektinə çevrilə bil-məyini qarşıması əlməq üçün hazırlanmışdı. Dəfn yeri Sovet hərbi hissəsinin ərazisində yerləşdiyi müd-dətcə, icaazəsiz girişin qarşıması əlməq üçün gizli

saxlanıla bilirdi. Lakin kontingent Maqdeburqda qoçuruldıqdan sonra neənasistlər müəvəqqəti mə-zarlığa əyayə qıla bilirdilər. Ya da Andropov bəli düşürdü. Buna görə də Hitlerin qalıqlarını yəndon dəfn etmək deyil, yandırmaq qərar verildi. "KQB" sədri naməriti ki, əks hələ, dəfn yeri gəc-təzə tikinti işləri zamanı aşkar ediləcək.

Sovet gizli xidməti rəhbərinin təklifi öko-nin ən yüksək vəzifəli şəxsləri - Baş katib Brej-nev, SSRİ Ali Sovetinin Rəyasət Heyətinin səd-ri Nikolay Podqornı və Baş nazir Aleksey Kosiq-nin tərəfindən təsdiqləndi.

Arxivə atılan "Arxiv" əməliyyatı

"Arxiv" əməliyyatının planı 26 mart 1970-ci ildə hazırlandı. Onun həyata keçirilməsi "KQB"-nin 3-cü Zərbə Ordusu üçün xüsusi şöbəsinin rəis-i, polkovnik Nikolay Kovalenkoya və onun əməli-yyatçılarna həvalə edildi. Dəfn yerinin üzərində böyük bir kotan qadır quruldu, bu, zəhərlən hərbi hissələrdə müntəzəm olaraq tətbiq olunan qaz

rin arasında sayıldığı onilliklər ərzində çürüyüb toza çevrilmiş və içindəki sümükələr torpaqla qarışmış beş taxta artilleriya mormi qutusunda idi. Başqa bir qadır qurulmalı idi Hitler, Eva Braun, Gëbbels və ailəsinin qalıqları ağı vətərlə-rolərlə sorulmuş. Ekshumasiya sahəyə qədar də-vam etdi. Buzları qazqaran, digərli qaranlıq, xüsusi-dən almanların yaşadığı hərbi kompleks

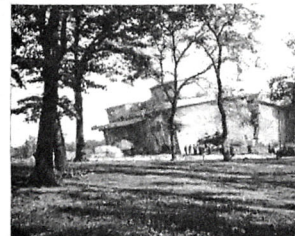
Hitler və Evanın qalıqları 24 il sonra niyə gizli yandırıldı?

maskalarının fəmişiyası üçün lazım idi.

Əməliyyatın başlama vaxtı qəsdən koman-danlığ və qoragmış moşqi ilə üst-üstə salınırdı.

Çadıra yaxın yerləri qorumaq üçün zabıtlar yer-ləşdirilmişdi. Yaxınlıqdakı bınanın sakinləri xüsusi-lə narahət idilər: bina gizli nəzarət altında saxlanılır-dı. Çadıra baş verənlərlə maraqlanan kəşfiyyatçı-lar aşkar edilərsə, "KQB" "konkret vəziyyətə" əsa-sən "tədbir görmək" məcburiyyətində idi. Kovalen-ko yerli sakinlərin, xüsusi-dən jurnalistlərin həddin-dən artıq marağından o qədər də narahət deyildi, çünki qazınlar mülki şəxslərin gımsı qadağan edilmiş hərbi ərazidə aparıldığı. Nəzəri olaraq, yal-nız zabıtlar və onları əyləndirən baş verənlərlə bağlı suallar vətə bilirdilər. Bəli bir sənəti üçün "KQB" bir moqalo hazırladı: iş guya SSRİ-də həbs edilmiş və əzədən qıymətli arxiv materiallarının ola biləcə-yini iddia edən bir cinayətkarın ifadəsinə yoxlamğa üçün aparılırdı. Yəni, cəmi iyirmi saniyə və iş bitirdi.

"KQB"-nin qazınların barədə əlməq barədə yalnız təxmini fikri var idi. Qazınlar dərhal ölmə-qərməyöydü. Ləninəqda-dən toqduqda cəxmış, gene-ral-mayor rütbəsi olan Qorbuşini çarşıbaş və onun köməyi ilə iş başa çatdırmaq planlaşdırıldı.

Ən çirkli iş baş leytenant Vladimir Qumenyu-ka təpsirildi. Bütün potensial şahidlər dənri yuxu-ya gedənə qədər gözlədikdən sonra polkovnik Kovalenkoun rəhbərlik etdiyi kiçik bir dosto 4 aprel 1970-ci il 11 gecəsi işi başladı. Onlar qoruyucu geyimlərdə və qaz maskalarında işləməli oldular.

Əməliyyatın iştirakçısı və sonradan "KQB" general-mayoru olmuş Vladimir Şirokov xatırla-ır: "Qazmğa başladıq, amma yer birkəz idi. Qanlı blisterlər aldıq, amma heç nə tapmadıq. Kovalen-ko Moskvə ilə əlaqə saxladı, onlar yerli təsdiqləndi-ğə və axtarı davam etdi. Qumenyuk dedi ki, gələn bir neçə zond düzəldib sınaqdan keçirək. Sözi-n əsi mənasında on doqqucə son qadın iki-üç mət-kəndənə yuxşaq bir nöqtə aşkar edildi. Əlbəttə ki, qazdıq və bir ağacə dəydi, silah qutuları idi".

Mərmə qutusundakı qalıqlar

Mühəribə cinayətkarlarının qalıqları (Maq-da Gëbbels və uşaqları Sovet sonolərində onla-

sin xaricindəki yaşayış bınasına gərginliklə bax-dılar. Lakin ətrafda şübhəli heç nə yox idi.

Buna baxmayaraq, çuxur hələ də qutu torpaqla örtülmüş və kamuflyaj üçün əvəzləndən torpaqlar hazırlanmışdı. Qalıqlar əməliyyatlar yə-nədən ciddi mühafizə altına alınan "Kaləngin" avtomatın yerləşinə qoyuldu. Gündüz gizli yux polkovnik Kovalenkoun evində saxlanıldı. Qa-lıqlar təcrübə olummuş bir ərazidə atılmalı idi. Qrup sikan ərazisində Qumenyuk əlməqə məşinla yəni-lə düşdü. 5 aprel 1970-ci il səhəri hər şey bitdi. Hit-ler, Gëbbels və digərlərinin qalıqları tonqala yigil-dı, bənzin töküldü və Maqdeburqdan 11 kilometr aralıda boş bir ərazidə yandırıldı. Kül süli yəyul-du, bundan sonra baş leytenant Qumenyuk hər şeyi kömürə qarışdırışını torbayə yığıb və çaya apardı.

Cəmi 20 saniyədə bitdi

2010-cu ildə o bu barədə demişdi: "İyirmi saniyə və bitdi. Bu, süzün əsi mənasında fuhrlin son uşağı idi - külək əsdi və hər şey, kitabları yazıldığı kimi, simvolfik olaraq küləkə sopo-ləndi. Çəntəni boşaldıq, məşinə mindik və sağ-salamət qayırdıqə qayitdıq".

Geri qaytarılma o, qrupun haradasa səhv etdi-yindən və bu sirtin kimsə məlum olacağından qorxurdu. Kazarmaya qağıdan Qumenyuk uzun müddət ölkəni səbunla yudu və toqduqları saxtələtdi. O, Hitlerin məzarının sirtini 30 il saxladı və yal-nız 2000-ci ildə bozi detallar jurnalistlərə açıldı. Gənş ictimai-yət 1990-ci illərin birinci yarısında, əvəxtə Federal Əks-Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Ste-paşinin mətbuatda açıqlamalarından "Arxiv" əməliyyatı haqqında bozi məlumatlar ölə etmişdilər, amma detallar bəli deyildi.

"Qalıqlar yandırıldı, kömürə birlikdə külə çevrildi, toplanıb və Bredertiz çayına atıldı", - deyə polkovnik Kovalenko tərəfindən əyayinə əli yazılmış və Rusiya FSB-nin Mərkəzi Arxivində saxlanılan başqa bir hesabatda bildirilir.

Hitlerin cəmi sümükləri o hələ də orada saxlanılır: onların höqiqətiyi 2002-ci ildə, ilə ABŞ-də olduğı dövrdə cəlməmiş rengen şüalı ilə qarpaz yoxlanılaraq daha təsdiqləndi. Führlin kolleksiön güllə dəliyi olan bir parçası Ru-siya Dövlət Arxivində saxlanılır.

Maralqıdır ki, 2012-ci ildə Avstriya hakimi-yəti Andropovun yəlonu gətdi: onlar nasist lideri-nin valideynləri Alois və Klara Hitlerlə əlaqəndən gəşorindəki məzarının sümöklə qərarına gəldilər.

Bu məzar neənasistlər üçün ibadət yerinə çevril-mişdi. Qəbir dəstə gətdirilən, küllə 20-ci əsrin əv-vollorində gətdirilən küllərin toxunulması qadı.

Bütün bunlara baxmayaraq, Hitlerin qaçması Cənubi Amerikada hazır bir yerdə qocalmış bu günə qədər on məşhur forziyyolərdən biri olaraq qalır.